СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 167. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 20. липня, 1928. VOL. XXXVI. No. 167. Jersey City, N. J., Friday, July 20, 1928. THREE CENTS.

ВБИЙНИК ОБРЕҐОНА ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО РЕЛІҐІЙНОГО МОТИВУ

ПОХОРОНИ ВБИТОГО В МЕКСИКАНСЬКІЙ СТОЛИЦІ.

МЕКСИКО, 18. липня. — Президент Каєс видав нині урядовий комунікат про атентат на нововибрнаого президента Мексика Обреґона. В сім комунікаті Каєс заявляє, що вбийник Обреґона признав, що релігійні почування штовхнули його на злочин.

Далі Каєс каже, що уряд уже має богато важних подробиць атентату, з котрих виходить, що атентат має клерикальний підклад. Він заявляє, що уряд не дасться настрашити сим злочином, але далі буде оберігати здобутки мексиканської конституції й революції. Він закликує всіх прихильників уряду до ще кріпшої орґанізації в обороні прав народа перед посяганнями ворогів. Він заповідає, що уряд буде старатися вдержати лад за всяку ціну.

ПОХОРОНИ ОБРЕҐОНА.

На загал Мексико нині спокійне. Правда, появилися чутки, що десь вибухло повстанне, але сі чутки не потвердилися. Столиця Мексика вся була занята відправленнем тіла вбитого президента до міста Сонори, де воно має бути поховане. Коли тіло перевожено вулицями міста, зібралися величезні товпи народа. В похоронах брали участь відділи військ та урядники.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИЙНИКА.

Для переведення слідства встановив уряд нового начальника столичної поліції. Сей скоро арештував цілий ряд людий, яких підозрівають за зносини з убийником Обреґона.

Начальник поліції старався довести вперед усього до виявлення імени вбийника. Поліція саме не вірила, щоби він справді звався Хуан Ескапуаріо, як се він подав був поліції після свого арештовання. Вбийник довго відмовлявся подати поліції своє імя. Доперва, як поліція арештувала одну жінку як причетну до заговору, а ся привитала вбийника словами: „Гало, Хосе!" почав убийник говорити більше. Наперед признався він, що зветься Хосе де Леон.

Про дальші подробиці слідства нічого не відомо.

Мексиканські ґазети домагаються як найскоршого страчення вбийника. Видно, що в них нема найменшого сумніву, що його жде за вчинок кара смерти.

ВЕЛИЧАВІ ПОХОРОНИ МЕКСИКАНСЬКОГО ЛЕТУНА КАРАНСИ.

СОТКИ ТИСЯЧ ЛЮДИЙ ПРИГЛЯДАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМ.

НЮ ЙОРК, 18. липня. — Міський, стейтовий і федеральний уряд злучилися для влаштовання врочистих похоронів мексиканському летунови Карансі, що загинув кілька днів тому, коли, вертаючи домів зі Злучених Держав, влетів у громову бурю.

У поході, що відпроваджував тіло летуна на зелізничий дворець, звідки його зелізниця повезе до ріднього краю, взяла участь величезна маса війська, поліції, урядників та приватних людий.

Ґазети підносять демонстраційне значінне сього похорону з огляду на ситуацію в Мексику; сим Американці демонстрували свою приязнь до теперішнього уряду Мексика, якому вороги хотіли завдати тяжкий удар.

З ПЕРЕДВИБОРЧОЇ ПОЛІТИКИ.

ГУВЕР ОБІЦЮЄ „ЗДОРОВУ РОЗВЯЗКУ" ФАРМЕРСЬКОГО ПИТАННЯ.

ДЖУЛСБЕРҐ, Колорадо, 18. липня. — Герберт Гувер, кандидат републиканської партії на уряд президента Злучених Держав, відбув нині на своїм поїзді конференцію з губернаторами стейтів Айови й Небраски, а відтак видав заяву фармерам, що він постарається о „здорову розвязку" питання фармерської допомоги.

Републиканський комітет поробив приготовання до нотифікаційної промови Гувера, яку він має виголосити в Пало Алто дня 11. серпня. Комітет поробив приготовання, щоби промову могли почути при помочи радіях яких 30 міліонів душ.

„Сухі" демократи зїхалися в місті Ашвилі, в стейті Тенесі, щоби повести аґітацію проти кандидатури Ал. Смита.

ЩЕ ВІСІМ ДЕРЖАВ ПРИЙМАЄ ПРОПОЗИЦІЮ КЕЛОҐА.

ВАШИНГТОН, 18. липня. — Департамент стейту дістав відповіди від ще вісьмох держав, які приймають пропозицію Келоґа про поставленне війни поза межі закона.

Келоґову пропозицію приняли тепер: Велика Британія, Австралія, Нова Зеляндія, Південна Африка, Індія, Канада, Бельґія й Польща.

ПОДРОБИЦІ ЗАГАДОЧНОГО ВБИЙСТВА.

МІНЕОЛА, Лонг Айленд, 18. липня. — Поліційне слідство над вбийством богатого бруклинського контрактора Виліема Ґилбрайда, котрого тіло найдено в мішку на стежці коло Фріпорта, показує, що Ґилбрайда вбито ударом молота по голові. Стверджено се на основі лікарської секції, яку доконано нині.

Лікар казав, що молоток, яким ударено Ґилбрайда, мав один конець заломаний. Ударено його в висок, як жертва лежала на лівім боці. Лікар уневнює, що хоча удар був дуже сильний, нападений жив ще по ударі довший час.

Як підозрілого за вбийство поліція держить у арештах італійського імігранта Осипа Устіку.

КОНФЕРЕНЦІЯ „ТРЕТОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ".

МОСКВА, 17. липня. — Тут відкрилася конференція Інтернаціоналу під знаком недалекої війни з капіталістами Америки та Анґлії. Большевики хваляться, що положення в світі є на 100 відсотків за мировою революцією.

Найцікавіще те, що лідери Інтернаціоналу звернулися з пропозицією вернути Троцького в партію. По їх словах, Троцький страшно бідує, але конференція не може того питання переварити і находиться це діло тепер дуже трудним.

Риков та його прихильники кажуть, що готовлять надзвичайні аґрарні міри.

ВЕЛИКА АМНЕСТІЯ В МАДЯРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, 17. липня. — Більше як 5,000 арештованих в мадярських тюрмах, засуджених на ріжні терміни, сьогодня дістали свободу. Волю дано на підставі нового закона про амнестію. Межи звільненими є кількох, що були засуджені на довгорічну вязницю.

БІЙКА МЕЖИ ПОЛІЦІЄЮ І ДЕМОНСТРАНТАМИ.

БЕРЛІН, 17. липня. — 5 людий зістали раненими в сутичці між кількатисячною юрбою і поліцією на залізничій стації. Велика юрба народу чекала на прибуття звільнених по амнестії політичних вязнів. Колиж стало відомим, що вязні будуть звільнені лише в другій половині цього тижня, юрба запротестувала, чим викликала втручення поліції.

НЕБУВАЛИЙ СПОСІБ РАТУВАННЯ ЗАМУРОВАНИХ РОБІТНИКІВ.

ПАРИЖ, 17. липня. — Двох італійських робітників, Джозеф Мусуліо та Джозеф Почкос, через обвал були замурованими в залізничому тунелю, який пробивали недалеко Браману, в повіті Савуа, у Франції.

Для вратування замурованих провели крізь землю ґумову руру і нею подавали поживу, поки до них не докопалися. Замуровані є поранені, але відай будуть жити.

АВІЯТОР ВИРАТУВАВ ДВОХ АЛЬПІНІСТІВ.

ЖЕНЕВА, 17. липня. — Цікавий випадок трапився вчора з двома альпіністами.

Джек Ґой та Шарль Бернард вибралися в гори, і коли були на великій висоті, шнур, яким альпіністи були звязані, урвався й один полетів у пропасть, а другий затримався. В цей час французький авіятор, що пролітав недалеко Мон Бляну, угледів нещасливих альпіністів і дав знати проводирям, які вратували гірських мандрівників.

ДОСМЕРТНИЙ ПРЕЗИДЕНТ.

З Ковна доносять, що серед населення ковенської Литви помітні течії, що зміряють до проголошення теперішнього президента держави Сметони досмертним президентом. Цей напрямок підтримують литовські націоналістичні круги, яким залежить на закріпленню теперішнього державного ладу на Литві. Цей проєкт буде мабуть внедовзі підданий під всенародне голосування.

ЩО МОЖНА ЗРОБИТИ ІЗ САГАРИ.

Єгипетський уряд задумує плян, що може стати зворотною точкою в господарськім житті Єгипту. Є це намір вибудувати короткий канал від Середземного моря до Ель Ґатара, куди перепливало би 4 міліони куб. метрів води. Ця скількість води вистарчила би до електрифікації всього Єгипту і зробила би врожайними великі простори пустари. Вся ця ідея виринула у звязку із фактом, що околиця Ель Ґатара находиться у найвищім своїм місці на 134 м. нижче морського рівня. Кошти будови цього каналу обчислені на 15 міл. фунт. Єгипетський уряд поклав у бюджет на цю ціль 30,000 фунт. стерлінґів.

ДО БІГУНА 60 ЛІТ ТОМУ.

Лет „Італії" до бігуна пригадав першу подорож туди, зроблену Французом Ґуставом Лямбером 1865 р. Цей молодий учений приготовлявся до подорожі три роки, збираючи гроші та матеріяли, щоби здійснити свою мрію і пробути на бігуні 2 роки. Він назбирав з 50 охотників: учених і лікарів, що згодились їхати з ним. Міністерство освіти та ґеоґрафічне товариство дали йому підмогу. Лямбер зібрав 600,000 фр. і за ці гроші купив корабель, спеціяльно пригожий до плавби серед ледів. Та цього було мало. Лямбер, щоби зібрати більше гроша, влаштував сензаційний фестин на великанській площі Парижа і сам літав на бальоні, щоби притягнути публику. Але дохід був нужденний. Виправу треба було відкласти. Почалась франко-німецькца війна і Лямбер вступив до війська як звичайний рядовик і згинув. Аж 40 літ пізніше його мрію здійснив подорожник Пірі.

КІНЕЦЬ СЕНЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.

В Парижі скінчився процес, що на протязі тижня давав пресі великанський матеріял для сензації. Судили вбийника Месторіна, що кілька місяців тому ограбив золотаря Трюфома, вбив його, вивіз автом за місто і облцвши його бензиною, підпалив. Суд присяжних засудив його на досмертні тяжкі роботи, а не на смерть, з огляду на раніше зразкове життя. Вулична юрба домагалась окликами смерти для Месторіна. Після розправи арештували ще сестру жінки Месторіна, що була присутна при злочині і переховувала награблені брилянти. Є підозріння, що вона жила в близьких зносинах із Трюфомом. Жінка засудженого пробувала після присуду мужа отруїтись.

ДОМАГАЮТЬСЯ ОБМЕЖЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

Анґліканський дієцезальний синод в Едмонтоні ухвалив 28 червня резолюцію, якою домагається обмеження іміґрації до Канади на засаді квоти. Резолюція висловлює опінію синоду, що в найлучшім інтересі Канади є задержувати більшу рівність між іміґрацією з Великої Британії й іміґрацією з инших країв Европи. Говорячи за резолюцією, сказав полковник Джеймісон, що Канада не дістає подостатком іміґрантів з Великої Британії, отже є небезпека, що іміґранти з середної Европи можуть їх залляти. Резолюцію ухвалено одноцушно.

УЧИТЕЛІ В ОБОРОНІ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ.

Конвенція Американського Учительського Товариства в Шікаго 28 червня призначила $75,000 до $100,000 на боротьбу проти обмежування особистої свободи учителів. На конвенції підношено обмеження особистої свободи учителів та учительок в ріжних стейтах. І так в Айові учителям не вільно ходити на танці ані до кінотеатрів. У Вест Вірджінії вимагається від учительок, щоби підвязували свої ґальоші. Норт Каролайна вимагає від учителів та учительок, аби йшли спати в 8 годині вечер. Гок, Міш., вимагає, аби учительки носили спідниці, що закривають верх черевиків. Род Айленд і Індіяна забороняють учителькам дружитися.

УРЯДОВИЙ ТЕРОР В РУМУНІЇ.

„Лупта" повідомляє на підставі відомостей, одержаних від одного з членів уряду Братіяну, що уряд збирається подати до парляменту законопроєкт про загострення теперішніх правил про виїмковий стан. Законопроєкт передбачає чимале збільшення кар за аґітацію проти урядової системи. Уряд збирається заборонити дозволену вже нараду провідних діячів селянської партії. Передбачається запровадити низку адміністративних заходів для боротьби з аґітацією селянської партії.

У відповідь на ці погрози селянська партія опублікувала повідомлення про резолюції, що їх 6-го травня ухвалив партійний конґрес в Альба-Юлії. Партія вирішила перешкодити парляментові ухвалити закон про готовану урядом закордонну позичку, а також відмовити урядові кредитів, сподіваючись в такий спосіб примусити Братіяну або податись до димісії, або розпустити палату.

Коли ці наміри не повелисяб, партія вирішила бойкотувати палату й сенат і домагатися повалення уряду всіма леґальними й нелеґальними способами.

Отже, внутрішня криза розвивається.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА КОЛО ЙОНКЕР, САСК.

35 ваґонів тягарового поїзду Канадійської Національної Залізниці вискочило 27 червня з шин коло Йонкер в північно-західнім Саскечевані. Причиною катастрофи була зломана шина, через яку ваґони ачали котитися в долину з насипу після того, як льокомотива з вуглевим ваґоном і пять ваґонів перейшли через неї. Поїздом їхало „зайцем" кілька „пасажирів". Один з них погиб а шість покалічених дісталися до щпиталю.

ІМІҐРАЦІЙНИЙ УРЯД МОЖЕ ДЕПОРТУВАТИ.

Іміґраційний уряд в Канаді має повне право депортувати (відіслати назад) іміґранта, що переступив іміґраційні правила. Апеляційний суд у Монтреалі відкинув 22 червня відклик двох дівчат, Єршемської і Пільштиківної, призначених до депортації. Дівчата старалися вратуватися від депортації відкликом до суду. Іміґрантам треба пояснювати, що як вони зломлять услівя, на підставі яких їх допущено до Канади, то можуть бути віділані назад до Европи.

9 КОРАБЛІВ ТА 20 АВІЯТОРІВ ШУКАЮТЬ АМУНДСЕНА

НОВІ ТЕОРІЇ ПРО ДОЛЮ АМУДСЕНА.

ОСЛЬО, Норвеґія, 18. липня. — 9 кораблів і понад двацять авіяторів прибули до Шпіцберґена, щоби пуститися на розшукування шістьох людей, що пропали з „Італії", та Рольда Амундсена з його товаришами.

З девяти кораблів 7 французьких, а два московських. Шість з них вийшли вже сьогодня. Між прибувшими знаходиться відомий французький дослідник Жан Баптист Шаркот. Він висловив гадку, що катастрофа з аеропляном Амундсена трапилася денебудь на островах Шпіцберґена та що шість людей, які були з Амундсеном, живі.

Французький кружляк „Страсбург" буде працювати разом з розвідочним кораблем „Квинтин Рузвелт" та шукатиме в Шпіцберґенському архипелязі, капітан Вистинґ на захід від Шпіцберґена. Норвежський риболовний корабель оглядатиме Ідж Айленд.

Ледолом „Малиґін" шукає шістьох людей, пропавших з „Італії". „Красін" тепер бере вуґілля в Адвент Бей, після чого піде в Кінґс Бей, де передасть уратованих на італійський корабель „Чіта ді Міляно". Пізніше має йти в район острова Фойн, де трапилася катастрофа з діріжаблем „Італія".

Французька преса висловлює надію, що Амундсен та його товариші живі.

Ледолом „Красін" напружить усі сили для дальших шукань пропавших дослідників, хоч умови в тій частині Підбіґунового моря значно поґіршали.

БОЛГАРІЯ НАДІЛЯЄ СЕЛЯН ЗЕМЛЕЮ.

СІМЯ З 5 ДУШ ОТРИМУЄ 75 АКРІВ; КОЖНИЙ НЕЖОНАТИЙ 12½ АКРІВ.

СОФІЯ, Болгарія, 18. липня. — Один з найголовніщих рухів, який повстав по війні в Болгарії, це рух хліборобів, які весь час стояли в центрі уваги болгарської внутрішньої політики. Одним з найбільших реформаторів був убитий премієр-міністер Стамбулівський, який установив в Болгарії диктатуру хліборобів. Тепер земельна кріза несподівано розвязалася в користь хліборобів. Уряд приняв закон, по якому сімя з 5 душ одержить 75 акрів, а кожний нежонатий 12½ акрів.

НА БАЛКАНАХ КИПИТЬ.

9 СЕРБІВ УПАЛО З РУК ЧОРНОГОРЦІВ.

БІЛГОРОД, Югославія, 18. липня. — Відділ „четніків" під проводом Чорногорця Фелікса Сарковича напав сьогодня на сербську пограничну сторожу в Санджаку коло Нового Базару. Підчас нападу впало 4 жандармів та 5 селян.

Уряд зачав війну з бандитами та оголосив Сарковича і банду поза законом.

Ґенерал Томич, шеф сербської жандармерії, одержав наказ робити, що він хоче, аби лише знищити бандитів. Голову Сарковича оцінюють на міліон динарів ($180,000). Його поле діяльности розповсюднюється по всій альбанській границі та горах, які вже знають багато убийств чорногорського бандита.

МАЙЖЕ ВСІ ЕВРОПЕЙСЬКІ ДЕРЖАВИ ПІДПИСАЛИ ПРОПОЗИЦІЮ КЕЛОҐА.

ЩЕ 8 ДЕРЖАВ ПРИНЯЛИ ПРОПОЗИЦІЮ.

ЛОНДОН, 18. липня. — Міністер закордонних справ Остен Чемберлейн заявив сьогодня в Палаті Громад, що анґлійську відповідь на пропозицію Келоґа про оголошення війни поза законом доручено нині американському відпоручникови.

Майже всі европейські держави приняли пропозицію Келоґа. Осторонь стоїть СССР, яка не тільки відноситься ворожо до пропозиції, але навіть висміває Америку в своїй пресі.

ЛАТИНСЬКИЙ КВАРТАЛ В ПАРИЖІ ПІД ЗАГРОЗОЮ УПАДКУ.

РАКЕФЕЛЕР МОЛ. ПОДАРУВАВ 2,000,000 ДОЛЯРІВ НА БУДОВУ НОВОГО СТУДЕНТСЬКОГО РАЙОНУ.

ПАРИЖ, 18. липня. — Латинський квартал є славний Сорбонським університетом, в якому слухають лекцій студенти всіх націй та країв. Французи називають цей район „розумом Парижа" і хоч жити там тісно, а доми налічують по кількасот літ, ніхто ніколи не думав над перенесенням студентського центру десь в инше місце.

Тепер американський міліярдер Ракефелер Молодший подарував 2 міліони долярів на будову нового району на місці колишніх фортець Парижа, які колом охоплювали столицю Франції.

ЖЕРТВИ СПЕКИ НА РЕЙНІ, В НІМЕЧЧИНІ.

ЗАГИНУЛО БЛИЗЬКО 100 ЛЮДЕЙ.

БЕРЛІН, 18. липня. — З Дісельдорфу повідомляють, що понад 30 людей загинуло в ріці за пять днів страшної спеки.

Всього загинуло досі близько 100 людей. Виловлено покищо 18 трупів. Богато пропало та ще більша кількість не встановлена. Скілько потонувших в Рейні, не встановлено.

В озерах та ріках біля Берліка згинуло коло 150 людей.

ВИСТУП ПРЕДСТАВНИКА АМЕРИКИ НА КОНҐРЕСІ III. ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

КАЖЕ, ЩО НЕДАЛЕКО ВЖЕ ДО РЕВОЛЮЦІЇ.

МОСКВА, 18. липня. — На шестій конференції III. Інтернаціоналу, яка засідає тепер у Москві, Американець Вітман сказав таке: „Я витаю конференцію від імени міліонів робітників — Неґрів та селян Злучених Держав Америки. Недалекий день, коли Неґри будуть грати ролю, яка їм належиться в революції проти уряду Злучених Держав".

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІТ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИЯСНЕННЯ

Нині цілий світ домагається вияснення від учасників виправи Нобіле до північного бігуна. Домагається виясненння не тільки заінтересована Швеція, котрої горожанин др. Фін Малмґрен загиб, як кажуть, через недбальство команди бальона „Італії", але й публична опінія других країв. Італійці пробують викрутитися від загального жадання тим, що, мовляв, тут домагаються вияснення большевики, але цілий світ знає, що хоча большевики й хочуть тут зігнати свою злість до фашистів, та домагання ставлять не тільки большевики, але й „капіталістичні" громадянства.

Світ хоче знати: Чи правдою є, що д-ра Малмґрена покинули товариші вмираючим?

Се домаганне опінії світа незвичайно цікаве. Якби так др. Малмґрен загинув серед звичайних умов буденного життя, то ледво чи хто підносивби такі претенсії до його товаришів. Серед звичайних умов ніхто не ждавби, щоби один чоловік жертвував життем своїм для вратовання чужого. Але в сьому случаю було інакше. Обставини, серед яких скоїлася подія, були надзвичайні. Було се підчас виправи до бігуна, незвичайно небезпечного подвигу, в якім обовязує безкрайна відданість учасників одних другим, бо тільки при тій умові можливий доспіх такої виправи.

Сама виправа не була буденною справою. Кождий учасник виправи вже самою своєю участю став відразу героем, себто людиною повною самопосвяти для добра других. Як таким їм плескав цілий світ. Як таким їм світ співчував у їх нещастю. Як таким світ радувався їх виратуваннем.

Та геройство має не лишень свої права але й свої обовязки. Коли хто робить геройське діло, то він обовязаний до геройського заховання. Коли людство, що йому приплеснуло, переконається, що він не людина, готова на великі діла самопосвяти, але дрібна людина дрібних інтересів, або що він своє геройство робить не з мотиву самопосвяти для добра других, але з мотивів вивисшення себе над других, для мотивів панування над другими, щоби відтак другим в очи різати своїм геройством та побиватися від усіх більше прав, як пещена дитина від своєї матери, тоді герой злітае в людському пошанівку з високого педесталу геройства низче пошани для звичайної людини.

Людство любить мати героїв, але людство любить почувати, що його герой є справді повний посвяти, а не низька мізерота. Цілий світ думав, що герої „Італії" заслужили собі на великі жертви, які людство понесло для ратовання залоги „Італії", але людство булоби болючо розчароване, колиби ся залога показалася неґідною всіх жертв, пороблених для її вратовання.

В БАЛКАНСЬКІМ КІТЛІ

Знову на Балканах вбивство македонського лідера Протоґорева в Болгарії та замах на життя начальника сербської поліції в Белґраді Лазаревіча. Балканський півостріів завжди був тереном численних воєн, повстань, тереном крівавих сутичок банд ріжних народів. Найбільше неспокійним кутом Балканів є Македонія. Цей невеличкий, але надзвичайно воюовничий нарід, розшматований трома державами: Болгарією, Югославією та Грецією.

В жадній з цих трох держав Македонці не мають найменьших національних прав. Сотки років їх гнітили, громили й різали Турки, але й тепер „браття Славяне" та християнські Греки поводяться не багато ліпше від Турків. Не станемо тут спинятися над тим, чи взагалі Македонці можуть самоуправлятися, чи змоглиб використати автономні права, якби такі були їм дані. Правда, Македонці стоять серед некультурних балканських народів на найнижчому щаблю розвитку, але й сучасні володарі їх і не стараються піднести Македонців культурно й економічно. Навпаки, вони намагаються зовсім винародовити їх, довести до повної загибелі й вимірання. Та не в силі вони того зробити. Довгі сотки років ріжні поработителі македонського народу стараються його стерти з лиця землі. Не раз Македонія переживала страшні часи вирізування її народу, але минали часи й той нарід все ще жив, оживав і продовжував кріваву боротьбу за своє визволення.

Це найліпший приклад того, що нації, яка хоче жити й веде активну боротьбу за своє життя, не можна ні зденаціоналізувати, ні знищити. Вона з факту боротьби за своє істнування черпає сили й соки до свого життя.

На терені Македонії істнують сотки, а то й тисячі спеціяльних боєвих дружин, що провадять боротьбу з Сербами, Болгарами й Греками. Район їх діяльности находиться якраз там, де сходяться три балканські держави. Ті держави не дуже то живуть мирно, бо Болгарія й Греція почувають себе скривдженими Юго-Славією, яка захоплена імперіялізмом, а тому ввесь час чигає на те, щоби прихватити якийсь шматочок території своїх сусідів.

Суперництво цих трох держав доводить їх часто до активної скритої боротьби. Для того вони використовують македонських „четників", підбиваючи їх до нападу на сусідні землі. Отже мало того, що Македонці провадять безперестанну боротьбу за свої власні інтереси; вони часто й охоче йдуть на службу своїх гнобителів, щоби шкодити другому гнобителеви.

Тому, коли нападає яка македонська банда на терен одної держави, то та негайно обвинувачує свою сусідку в орґанізуванню, або допущенню того нападу. В кожному більшому заворушенню Македонців та вибуху активної їх боротьби одна держава шукає виновниці в сусідній державі.

Минулого року македонські „четники" забили сербського ґенерала. Тому, що це було близько болгарської границі, Сербія негайно накинулася з обвинуваченнями на Болгарію. Почала вимагати сатисфакції, грозити навіть війною, коли не будуть спіймані винуваті в убивстві та взагалі не буде вжито репресій проти болгарських Македонців. Тому, що Болгарія не в силі виконати домагань Сербії, повстала була навіть загроза балканської війни.

Але тут на сцену виступили великі европейські держави: Анґлія, Франція та Італія, які рішуче заявили Сербам і Болгарам, що вони не допустять до жадного збройного конфлікту. Це примусило Сербів і Болгар закінчити конфлікт порозумінням, але тепер не відомо, чи свіжі події не приведуть до нового конфлікту.

В історії европейських війн Балкани займають видатне місце. Часто світові держави вступали до війни одна з другою ізза непорозумінь на Балканах. Остання Велика Війна, що охопила своїм полумям майже всю земську кулю, розгорілася від іскри, запаленої на Балканах, в Сербії. Очевидно, колиб тоді, в 1914 році, не стояли за спиною Сербів инші великі держави, що прагнули до війни, з другої сторони Австрія й Германія також не хотілиб тої війни, то й конфлікт, що виник з приводу вбивства наслідника австрійського престолу, можна булоб розвязати иншим шляхом. Але тоді політична конюктура в Европі була така, що майже всі великі держави прагнули до війни. Чого вони прагнули, те осягнули, використавши стріл сербського студента як безпосередню приключку до війни.

Колиб тепер ходило якимнебудь великим державам о те, щоби на Балканах, а може й в Европі виникла війна, то вони легко моглиб скористувати в минулім році сербсько-болгарський конфлікт. Знову хтось виграввби, хтось програвби, а Серби та Болгари напевне понеслиб жертви й втрати на користь когось иншого, більш могутнішого. Так саме й Македонці явилисьби козлом відпущення в крівавій грі сильніших держав.

Пригноблений нарід не може провадити власної політики, власного доцільного національного життя, а завжди буде іграшкою в руках сильнішого.

Тогорічний конфлікт був залагоджений може для того, щоби знову виник якийсь новий і з гіршими наслідками, до чого можуть привести останні вбивства в Сербії та Болгарії. Загроза миру на Балканах буде істнувати так довго, поки не залагодяться ті протиріччя національно-державного буття балканських народів, які там істнують. Більше доцільно булоб старатися усунути причини виникаючих конфліктів, ніж усувати конфлікти, коли ходить кому про дійсне й радикальне заспокоєння Балканського півострова. В противному разі Балкани будуть постійним жерелом нових европейських, а то й світових конфліктів.

Поруч з нерозвязаним питанням української державности та обєднання українських земель, Европа має в Балканах одно з найбільше наболілих місць, яке легко може розширитися на весь світ.

В СПРАВІ СИРІТ В КРАЮ

(Надіслана стаття).

Підписана як член Головної Ради Українського Краевого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодіжю, перебуваючи хвилево в Злучених Державах, бажала би, згідно з одержаними з рамени згаданого Товариства повновластями і порученнями, порушити справу наших сиріт в краю.

Незавидна їх доля. Бо одні пропадають, себто перед часом гинуть з нужди, а другі пропадають національно, попадаючи в польські захоронки.

Щоби їх ратувати, заснувалося у Львові ще в часах світової війни „Товариство Охорони Дітей і Опіки над Молодежю".

До 1924 року користувалося це товариство значною американською допомогою з боку мериканського Червоного Хреста. Тепер ту акцію зліквідовано і товариство опинилося в таких тяжких умовинах, що приходиться ліквідувати всю діяльність у Львові і на провінції. А що та діяльність не була мала, видно по тім, що Товариство успіло досі зорґанізувати 34 філії по ріжних провінціяльних містах.

Товариство розвинуло свою опіку над сиротами до цеї міри, що мусить тепер приступити до будови хочби малого **Сирітського Шпиталика.** По сирітських захистах і захоронках є повно наших малих сиріт, обтяжених заразливими недугами, яких годі держати разом з другими дітьми. Їх треба відставити до шпиталю і віддати спеціяльній лікарській опіці. Такий шпиталик мусить бути побудований у Львові, бо тут маємо своїх власних лікарів специялістів, а тим самим лічення обійдеться дешево.

Кромі сего треба доконче отворити **Сирітську Бурсу,** для тих сиріт, що підросли і яких треба підовчити ремесла. З тої бурси була би велика користь, бо вона виховала би нам чесних ремісників і свідомих Українців. У Львові є богато ріжного рода майстрів і тут моглиб ті сироти практично вишколитись, а скінчивши трилітну науку, розбристись по ріжних містах, збогачуючи тим наш національний стан посідання наших міст, яким, як загально відомо, загрожує цілковита польонізація.

Оті дві справи це тільки наша найблища програма. Але і її не зможемо виконати, якщо американські Українці не схочуть нам в тім ділі допомогти.

За короткий час свого побуту буду старатися по місцях заінтересувати нашу іміґрацію отсими справами і вірю, що вона не віднесеться до них байдуже.

Для інформації додам, що я є сестрою покійного о. Остапа Нижанковського, замордованого Поляками підчас українсько-польської війни, а до Америки приїхала я тому, щоби відвідати свого сина, що студіює на університеті в Детройт, Миш.

Михайлина Говиковичева.

Катехит: Івась Кравчук, скажи мені, що буде, як ти зломиш одну з десятьох заповідей божих?

Івась: Лишиться лише девять.

—o—

Брат (до маленької сестрички): Чому ти вбираєш ляльку, коли мама казали, що ми маємо роздягнутися і йти спати?

Сестра: Якжеж інакше можу я роздягати її, коли передше не зодягну її?

—o—

Муссоліні (до себе): То моя найбільша журба, що я моїми устами не в силі виголошувати відразу дві промови!

—o—

Учитель: Так отже гадаю, що ви вже всі зрозуміли правило тяжкости, чому ми, люде, не впадаємо зі землі десь у всесвіт.

Ученик: Так, прошу пана професора, — але як люде держалися землі, заки ще винайдено правило тяжкости?

—o—

На науці зоольоґії. Учитель. Макогонський, скажи мені, до чого належить оселедець.

Ученик: До бараболь із мундуром.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(161)

V.

Нарешті 29 жовтня третий Український Військовий зїзд зміг продовжувати перервану свою працю. Тут треба згадати, що полк, сформований з членів зїзду на заклик С. Петлюри, підчас боротьби у Київі активної ролі не відограв. Ніє він лише, здається, охорону телеграфу, та охороняв сам себе. Не беруся тут висловити, чому це так сталося, але лише констатую факт, що ті, що найбільше кричали на зїзді й нападали на Ґенеральний Комітет, а почасти на Центральну Раду за їх нерішучість і мляве ведення українізації армії, самі тої активности в рішучий час боротьби не проявили, чому революційний штаб навіть не брав в їх рахунок боєвих українських сил.

Відновивши свої засідання, Зїзд уже не продовжував обміркування тих питань, що стояли на черзі, а перейшов до обговорення сучасних подій взагалі й зокрема у Києві. Жваво й спішно відбувалися дебати, щоби не затримувати довго делеґатів зїзду в Києві, а дати їм можливість скорше повернутися до своїх частин, щоби там потрібно поінформувати та переказати нові інструкції від центру. Всі постанови зїзду мали більше декляративний характер вислоів певних побажань і по суті були повторенням, але трохи в більш рішучих тонах, головних основ резолюцій другого військового зїзду. Якоїнебудь нової яскравої, ориґінальної думки в своїх постановах він не висловив, тому й не стану спинятися на всіх постановах, а наведу лише дві головні: а) про майбутній устрій Росії, та б) про українізацію війська.

а) „Щоб забезпечити для всіх народів Росії найкращий лад, по власній волі кожного народу, зїзд вважає необхідним, щоб російська республика була перетворена у федерацію суверенних рівноправних демократичних республик, з забезпеченням прав меньшостей".

б) „Відкидаючи потребу істнування постійного війська й прямуючи до того, щоб воно було замінене народною міліцією, якаб стояла на сторожі інтересів трудового селянства та робітництва, а не була — як постійне військо — сліпим знаряддям пануючих кляс в їх шовіністично-імперіялістичних змаганнях; крім того, вважаючи на сучасні обставини, коли такі постійні армії ще істнують, — Зїзд визнає потрібним, щоб ті армії були перетворені на національно-територіяльній основі, щоб (вони) не були знаряддям денаціоналізації, й через те домагається негайного вилучення Українців на фронті й в тилу в окремі частини, а також українізації ґарнізонів на терені України".

Таким невдалим і далеко не твердим язиком виявляв волю українського війська цей останній всеукраїнський військовий зїзд, на якому вже ясно окреслилась данина часу — большевствування части його делеґатів.

Це яскраво виступило в його резолюцію по сучасному моменту, в який він, проти осуду Центральною Радою виступу большевиків признав, що „виступу большевиків не може рахувати вчинком антидемократичним — і вживе всіх заходів, щоби війська з України, а також українські військові одиниці з фронту й тилу, не посилалися для боротьби з представниками інтересів трудового народу".

Розвиваючись і поширюючись зручною аґітацією большевиків серед українського війська, ця думка, що большевики є справжні представники інтересів трудового народу, спершу викликала терпиме відношення Українців-вояків до большевиків, а з рештою й прихильне, що згодом привело перехід на сторону большевиків деяких українських військових частин, а більшість їх до виходу з активних сил у боротьбі з большевиками, які заявляли про „невтральність" в боротьбі Центральної Ради з червоними московськими ордами.

Взагалі вся праця третього всеукраїнського військового зїзду, в діловій своїй частині була хаотична, випадкова й делеґати розїхалися, залишаючи враження незакінченого зїзду. Перевиборів Ґенерального Комітету не було, а він був затверджений до праці далі в повному його складі вибраних на двох попередніх зїздах і кооптованих членів Комітету. Також не зайшли жадні зміни в його дотеперішній орґанізації — виборности самим комітетом своєї президії. Також і до усталення взаємовідносин Комітету та Всеукраїнської Ради Військових Депутатів нічого не зроблено.

С. Петлюра, що в початках зїзду повів аґітацію за те, щоби голова Комітету був обібраний зїздом а тому й мав би більші права від инших членів Комітету (у виборі своїм він не сумнівався), з огляду на різку зміну ситуації й забезпечення вступлення його в Ґенеральний Секретаріят, як секретаря по військовим справам, більше не ставив питання про зміну статута Комітету.

* * *

По утечі штабу округи з Квінціським і Кірієнком з Києва всі його функції на короткий час перебрав на себе Ґенеральний Комітет, а з призначенням командуючим військами київської округи члена ґенерального комітету В. Павленка, останній поповнивши старий штаб округи новими людьми, переняв на себе усі функції командуючого Військами Округи. Ґенеральний Комітет негайно приступив до епіцної підготовки орґанізації українського Військового Міністерства та Ґенерального Штабу.

31. жовтня Центральна Рада поповнила склад Ґенерального Секретаріяту новими пятьма секретарями, а в тім числі й військовим, на яку посаду був покликаний С. Петлюра, а я залишився на короткий час на чолі комітету, як виконуючий обовязки його голови.

З цього часу між С. Петлюрою й комітетом розпочалась скрита боротьба ізза персонального складу центральних військових установ. На останне ософливу свою вагу звертав Ґенеральний Комітет, знаючи фатальну невдачу С. Петлюри у підбіранню співробітників. Але Комітетові пощастило лише частково виконати свої наміри, а тому біля Ґенерального Секретаря зібралися такі ґрупи довірених людей, як полковник Ґенерального Штабу Кельчевський*), підполковник Ґенерального Штабу Слівінський, що будучи обібраний членом Ґен. Комітету на ІІ-ім військовім зїзді, скоро відійшов від праці в Комітеті, а повернувся назад до „русской армії". Потім Українець інжинір полковник Матяшевич, чесний, гарний чоловік, але бездарний адміністратор, що пізніше дезорґанізував остаточно постачання української армії. А також було багато инших, головне з російського старшого офіцирства.

Частина їх, як тільки почали орґанізуватися „білі армії", перейшла до них, переставши „дурака-валять" та бавитися в українство, а частина, як Слівінський вже при гетьмані стала на вищих керуючих постах. При гетьмані Слівінський був начальником ґенерального штабу й ще за багато часу до проголошення Скоропадським федерації України з чорносотенною Московщиною виголосив промову на зборах старшин „українського" ґенерального штабу, що нарешті йому пощастило закінчити зформування штабу з кращих „русскіх офіцеров", що стануть до боротьби за „Велікую Расію".

Такий був необережний підбір співробітників С. Петлюрою, коли він захопився тим, що справа військова має бути лише в руках фаховців, мало звертаючи увагу, що ті фаховці є ворогами української державности, хоч на зовні й виявляли себе прихильниками „украйнской ідеї". Благо, що така формула нічого не говорить про зміст тої ідеї. Будучи сам людиною чесною, С. Петлюра вірив, що всі такі „фаховці" також чесно служать українській державности й не звертав уваги на протести його старих товаришів-співробітників по Ґенеральному Комітетові проти передачі військової справи в руки людей, що лише тепер, під тиском большевицького перевороту, стали зголошуватися до нас. Правда, використовувати їх треба було як фаховців, але не як керовників українською військовою політикою, що скоро захопила все в свої руки, а старих піонірів орґанізації української армії остаточно відкинули від військових справ.

Маючи добрий орґанізаційний спрйт, а особливо офіцири ґенерального штабу ще свою кастову солідарність, ці фаховці в короткім часі захопили все так в свої руки, що до розгону Німцями Центральної Ради вона не змогла орґанізувати армії й залишилася безборонна, але гетьманови вони дали вже добре підготовані зародки орґанізації військових штабів, що так успішно при ньому служили провокуванню ідеї української державности, та допомагали орґанізації „всеросійських военних сил" на Україні, та поза Україною.

Лише одиниці з тих фахівців, у першу чергу по походженню Українці, що усвідомили своє національне походження, стали на вірну й лицарську службу своєму рідному народові, а також частина по походженню зовсім не Українці, вірно, чесно й по лицарськи служили ідеї української державности й залишилися в лавах українського лицарства навіть на еміґрації.

(Дальше буде)

*) Скоро перейшов до „білих".

— Чи пригадуєш іще собі той годинник, що я його загубив тому пять літ? — питається чоловік жінки.

— Так! — каже жінка.

— То певно пригадуєш собі, що я тоді все перешукав? І що ти скажеш на те, вчора я надягнув камізольку, якої не мав я вже на собі стільки літ — і що, гадаєш, найшов я у кишені?

— А то знамените — певно твій годинник!

— Ні, годинника я не найшов, але найшов тую діру, крізь яку годинник загубився тому пять літ!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО ПРО ПАНІВ, ЩО ВСІ РОЗУМИ ПОІЛИ.

Як я читаю українські ґазети та порівную їх з американськими, то я бачу, що найважнїша ріжниця між ними та, що американскі ґазети ніколи не пишуть до своїх читачів з висока, але так, гейби чоловік до чоловіка писав. У нас зовсім інакше. Возьміть хочби таку скрентонську „Народну Волю", то вона від початку до кінця завзялася доказувати всім і вся, що вона всі розуми поіла, а всі другі люди, і читачі й редактори, се дураки.

Хто має другу думку, як мають редактори „Народної Волі", то вона про них говорить як про дураків, які не знають таких простих річий, про як вже навіть воробці в Скрентоні цвірінькають, або зрадники які знають, а все таки завзялися інакше думати, як „Народна Воля".

Як у „Свободі" появиться новинка про те, про що була новинка в „Народній Волі", то вже не можливо се пояснити що й „Народна Воля" і „Свобода" взяли новинку з того самого жерела, але треба подумати, що „Свобода" певно „вкрала" новинку від „Народної Волі". Як у „Народній Волі" появиться новинка така яка була передтим у „Свободі", то „Свобода" ще ніколи не говорила, що се „Народна Воля" вкрала новинку. Але як таке случиться „Народній Волі", то вона сейчас на весь світ подіймає галас. Дивіться, в мене новинки Свобода краде. Яка я розумна

Як редакція „Народної Волі" не відкликується на заклик „Свободи" до якоїсь акції проти Росії, то „Свобода" на се не звертає уваги. Вона робить свою роботу, лишає, щоби „Народна Воля" робила свою. Але найно „Свобода" не відкликнеться, як „Народна Воля" кричить, то та ґазета зараз каже, що „Свобода" йде за Польщею, або за Москвою. Видно, „Народна Воля" держиться думки, що вона якась диктаторка на американській Україні, що її всі мусять слухати. Але ми знаємо краще, чому вона так нарікає, плаче й кричить, як „Свобода" її не попирає. Ми знаємо добре, що виходить з віч та закликів, які поміщує сама „Народна Воля". Ми бачили примір на нюйорськім вічу.

Як „Свобода" не дала оголошення сьому вічу, знаючи, що се віче не буде народне, а партійне, що се не буде звернене проти Польщі, але проти „Свободи" й У. Н. Союза, то тоді „Народна Воля" написала, що, мовляв, „Свобода" пішла за Польщею. Редактори „Свободи" протестували проти засуду Вербицького й Атаманчука, коли „Народній Волі" ще навіть не снилося, а члени У. Н. Союза відбули віче більше й жертвували в десятеро тільки, що члени скрентонського Союза, але се не здержало „Народну Волю" набрехати. Тепер ми вже знаємо, чому „Народна Воля" так часто покликується на клич „Неправда не просвіта": вона так часто послугується неправдою, що вона мусить адвертайзувати свою „просвіту", щоби люди забули, що се неправда. Але люди памятають. Люди знають сміховинку про злодія, що чоботи крав і самий кричав: „Ловіть злодія"!

Не соромилася „Народна Воля" написати брехню, що „Свобода" пішла з Поляками, бо „Свобода" не хотіла розголосити віча, на якому станули попри себе „оборонці" та той пан посол, котрого „оборонці" все називали політичним шахраєм, поки він з ними не злучився, котрий стільки нашого гроша розтратив, і котрий недавно в польських ґазетах удостоївся такої похвали за оборону польської демократичної культури. Отже зібралися „оборонці України" з оборонцями Польщі, а ті, що під їх команду не пішли, стали зрадниками. Як се зрада, то ніхто сим визвиском не образиться.

Колись ті „оборонці" хвалилися, що вони соціялісти, що вони обороняють народ перед рабунком у народних комітетах, домах, церквах, а нині сі „оборонці" отверто стають з тими, котрих учера лаяли як рабівників народного добра. Тепер ми знаємо, що варта сей клич „Неправда не просвіта", бо як хто раз каже сяк, а раз так, то він або перший раз, або другий раз сказав неправду.

Від „Народної Волі" заражуються й її читачі і „оборонці" собі в розмовах виходять з поглядy, що нема то в нікого правди, тільки в них тай у Бога крихітка, але нарід сі перехвалки добре розуміє, від кого вони звичайно походять.

Якби таке хто говорив у старім краю, то ми можеби й повірили таким самохвалькам. Але тут в Америці то ми кождого дня в американських ґазетах читаємо про такі сови, що то кажуть, що нема красших дітий понад їх. Ми знаємо де віддають таких людий. Ми в Ню Йорку мали до недавна такого одного діяча, котрий всім ручив, що лишень він один Україну вратувати може, що він один на американській Україні щось варта, щось працює, а другі тільки йому перешкаджають. Нині того чоловіка вже нема. Він заслужився для українського народа так, що йому Америка даром приміщеннє в публичній інституції готує. Всі, що за ним стояли, нині цураються його й ні словом не писнуть, що з ним сталося.

Слухаючи про долю того чоловіка, питаюся я: що буде з тими, другими, що на цілий світ ще далі голосять, що нема то Соломонів понад них, що нема розуму тільки в них, що всі другі люди, які їх за Саломонів не мають, се або дураки або злодії?

Василь Дроботій.

—o—

ЯК ГАЛИЧАНЕ НЕ ДАЮТЬ НІКОМУ ЖИТИ.

Йдучи з роботи, я завше заходжу до українського музичного склепу, щоби купити часопись, або який новий журнал з краю. Так і цього разу зайшов. Ґазету купив, а журналів окрім „Тризуба" не було. Думаю, куплю. І щож, не калую, бо довідався, що в Ню Йорку відбулася панахида в память річниці смерти Головного Отамана С. Петлюри. Зрадів я, що найшлися люди, які орґанізували комітет, а рівночасно засмутився, бо не знав про панахиду. Бо хоч я і Галичанин, а проти Покійного злости не маю. Чомуж комітет не оголосив того в часописі? Звідкіля той комітет знає, що Галичане проти покійного Головного Отамана? Прецінь окрім большевиків, у Ню Йорку є і порядні Українці.

Та читаю далі і находжу таке:

„Комітет просив нашого архиепископа Іоана Теодоровича, щоб в той день було відправлено панахиду і переведено збірку на інвалідів, але цього не було зроблено „ради страха галицького". І сумно і боляче, але треба констатувати ці факти. Ви не уявляете, як тут Галичане і їхні приспішники обкидують болотом уряд У. Н. Р., вигадуючи усе можливе і неможливе"...

Я думаю, що уряд УНР. ніхто болотом не обкидує, тільки він сам себе пхає у болото та ще примазує до себе імя Головного Отамана.

Та цей арґумент американського дописувателя такий самий, як з клочча батіг. Можна прецінь Симона Петлюру шанували, а на „Тризуб" зовсім не вважати як на офіціяльний орґан соборної української републики.

Друге мене цікавить. Який то галицький страх? Перед ким? Кого Галичане бояться? Других Українців? Чи може вони бояться тих, що раз попеклися вже на польських угодах, а все ще нас далі в польське багно пхають?

Ми, Галичане, маємо страх за українську націю і не граємо у руку ні Москалям, ні Полякам. Ми проти большевиків, що плазують перед Москвою, та проти „Тризуба", що плазує перед Варшавою.

Українців ми ділимо не після того, чи він з Галичини, чи з Великої України, але після того, чи він стоїть за повне визволення України від усіх ворогів, чи може він, не маючи охоти працювати, годиться з якимись ворогами проти других Українців. Таких Українців ми вважаємо не за Українців, але за тих, що сіють роздор та незгоду. Такі чужі аґенти звичайно й дурманять нас, що тут є якась ріжниця між Галичанами й Наддніпрянцями. Ріжниці сеї в нас в Америці нема, а всі свідомі люди стараються її позбути як нам її заводять з московського чи варшавського смітника.

Галичанин.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РІЖНІ КОНТРРЕВОЛЮЦІЇ НА УКРАЇНІ.

Париські „Українські Вісти" ч. 69. з 5 червня ц. р. містять п. н. „Контр-революція на Україні, — шкідництво економічне та культурне", — слідуючу статтю:

„На Україні викрито економічну контр-революцію. Опублікування акту обвинувачення підсудних мусить остаточно розвіяти сумніви у всіх неупереджених людей, сумніви, навіяні ворожою пресою, відносно штучности донбасівського процесу.

„Яка може бути штуність, коли змовники самі признали, що одержували гроші від контр-революційних орґанізацій не тільки за економічне шкідництво, але і за евенту- [illegible] майбутньої інтервенції; коли матеріяльно, фактами є доведений саботаж, свідоме шкідництво, змова і праця в контакті і за вказівками контрреволюціонерів, що втікли за кордон.

„Викриття шахтинської справи допомогло ліквідувати роботу банди, що загрожувала нашій Республиці і яка, в разі війни, могла відіграти немаловажну ролю.

„Лишім тепер судові сумлінно розібрати цю справу та покарати винних.

* * *

„Але в ці дні ми знову і знову не можемо не звернути нашої уваги на той факт, що це, здебільшого, завше на Україні замислюються всілякі ворожі змови. Ріжні контр-революції, вчора політичні, сьогодні економічні, завтра ще якісь инші, облюбовують постійно нашу країну для їх злочинної діяльности. Україна стає якимсь уразливим місцем для наших ворогів ріжного ґатунку.

„Причини цього ясні. Ми знаємо, кому сниться Київ, а, відаючи це, тим з більшою увагою та рішучістю мусимо дбати, аби сни-мрії ці дійсністю ніколи не стали. На одинацятім році радянської влади не мусить бути більше місця ніяким контр-революціям на Україні.

* * *

„Але, поруч з викритою нині контр-революцією економічною, перед нашими очима зарисовується нині ще одна контр-революція, контр-революція культурна. Бож контрреволюцією ми мусимо називати всяке поступовання, всякі факти, що скеровані проти революції, проти її революційного уряду, проти його ухвал, постанов та директив, проти кермуючої партії.

„Чи не є такою контр-революцією постійний, та занадто вже довготрівалий саботаж в ділянці українізації на Радянській Україні?

„Наперекір старим вже наказам Радянського Уряду, наперекір постановам кермуючої партії, не зважаючи на всі ресенції, що давно вже минули, українізація вповні ще не переведена. В певних колах спостерігається в цій справі якийсь саботаж, свідомий чи неевідомий, якийсь підозрілий бюрократизм, що не може нас не турбувати.

„В той час, коли тепер на гасло українізації відгукнулися як найширші робітничі маси, що добровільно пішли за директивами радянської влади, инші елементи, здебільшого зі старого апарату службовців, того самого, частина якого сидить нині на лаві підсудних в Москві, — найбільш уперто перешкоджують українізації.

„Шахтинські змовники про людське око були „льояльні" до нашої Республики, так само як і бюрократи, саботажники, що маячать перед очима посвідченнями Укрлікнепу, а на ділі дерусіфікацію України саботують.

„В залізних обіймах пролетарської диктатури, сказав з цього приводу 6. травня ц. р. Бухарин на останньому 8-му зїзді Комсомолу, не можна отверто викинути трохкольорового прапору (цебто царсько-російського), тому ідеольоґія ця плазом виявляє себе в скорочених формах".

„Ці „скорочені форми" і є той саботаж та шкідництво всякого роду, шкідництво культурне.

„Ми не знаємо, чи саботажники українізації творять вже якунебудь орґанізацію змовників, як шахтинські злочинці, не знаємо, чи працюють вони за чиїмись директивами.

„Ми знаємо лише, що робота їх контр-революційна, що саботаж їх на шкоду Україні та нашій справі за кордоном і на користь ворогам та сусідам, яким українізація стоїть більмом в оці, бо-ж вона є „одною з основних підвалин робітничої диктатури в нашій країні" (Бухарин).

„Але Радянський Союз разом з Україною знесли вже чимало ріжних перепон на шляху свого будівництва. Нині вони ліквідують контр-революцію економічну; і ми переконані, що так само твердо та без потурань буде зліквідована і контр-революція культурно-політична на Україні".

З перського гумору.

Торговці коней привели до шаха (короля) коня. Шахови дуже сподобався кінь, він купив його тай ще дав торговцям наперед 10 тисяч рупій, щоби привели йому нових коней.

На другий день прийшла шахови чомусь думка, що він повинен знати імена всіх дурнів. І він сказав свому везирови:

— Спиши мені імена всіх дурнів у державі!

Везир відповів:

— Я зробив се, а на першому місці поставив твоє імя.

Шах спитався:

— Чому?

Везир йому на те:

— Дати торговцеви коней сто тисяч рупій, а не спитатись його, як називається, се рішучо доказ глупоти.

На се сказав шах:

— Але що-ж, та-ж ті торговці приведуть ще коней.

— Коли приведуть, то я вичеркну зі спису твоє імя, володарю, а на його місце напишу імя торговця! — відповів везир.

—o—

Старша, зовсім негарна пані дала малюватися. Маляр посадив її, взяв полотно, палету й узявся до малювання, але при цьому навіть не подивився на модель.

— Перепрашаю, якжеж ви мене малюєте? — питається здивована пані — Так ви навіть не дивитеся на мене?

— Ласкава пані, ви мені казали, щоби я вималював вас як найгарніше — а колиб я дивився на вас, то це перешкаджало би мені.

—o—

Молода жінка пекла торт. У цілій кімнаті чути вже добре спаленину. Зачув це вже і її чоловік і ввійшов до кухні. Жінка питається його:

— Що мені тепер робити? Торт палиться вже, а в кухарській книжці написано, що він мусить іще пектися принайменше 15 хвиль?

СПРАВЛЕННЄ ДОПИСІ.

Хвальна Редакціє! Просимо о поміщення слідуючого спростовання:

В дописі п. н. „Сіра буденщина", поміщенім в „Свободі" ч. 159, зайшла неточність в переданню ухвал суду Стрілецького Гуртка ч. 1., тому вважаємо за вказане подати до відома членам У. С. Громади та всім інтересованим в цій справі слідуюче:

1. Суд. Стр. Гуртка ч. 1. розбирав виключно справу внесення т. Петрусика, а саме, щоби виключити з орґанізації члена за його виступ на російськім концерті. Після провірення справи судом та після заяви обвинуваченого члена, що він а) виступав у ґрупі танцюристів за заплату, б) не був свідомий цього, що тим виступом він іде проти статута товариства, або взагалі якнебудь ділає на нашу шкоду, суд прийшов до заключення, що булоб краще, колиб згаданий член не виступав на цьому концерті. Беручи однак під увагу, що це була перша цього рода справа, суд не прихилився до внесення про виключення його з орґанізації. Щоби на будуче уникнути неясности і непорозумінь, суд вважав за вказане поставити на загальних зборах Гуртка слідуючі внесення, які були приняді одноголосно:

1. Члени Гуртка не можуть брати участи в чужонаціональних виступах, без попереднього порозуміння з Управою Гуртка, а в ніякому разі не виносити їх публично. Невиконання цих постанов потягає за собою виключення з орґанізації.

Вважаючи цю справу за покінчену, голова товариства вважав за відповідне, щоби оба товариші подали собі руки.

2. Подається до відома всім заінтересованим, що після вияснення оба згадані товариші, як карні члени орґанізації, підчинилися постановам Гуртка без застережень.

Управа У. С. Громади.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

В Свободі з 16. липня появилась стаття „Заходи коло будови Народного Дому в Честер, Па.", в якій дописуватель В. К. подав, що загальні збори в справі Народного Дому (справа статута і дефінітивної назви Дому) відбудуться дня 22. липня с. р.

Будучи обізнаний із громадянською працею в Честер, Па., позволю собі сказати ось що: **В Честер 22. липня відбудеться пікнік честерської громади на дохід Народного Дому, а загальні збори відбудуться 29. липня с. р.** Збори відбудуться в домівці Рідної Школи по обіді.

При тій нагоді треба би сказати, що честерські Українці докладають всіх сил, щоби у своїй громаді піддержати згоду між всіми організаціями, бо лише в згоді і любови процвітати буде громадська праця, в якій найголовнійшою ділянкою є виховування молодого покоління в дусі української свідомости.

Честерські Українці визначаються згідливістю між собою і ціненням загального добра висше ніж особистих амбіцій. Мені є прімиром відомі деякі непорозуміння між Січовиками в Честер, Па. Ясно сказавши, старі честерські Січовики мають якісь невеликі непорозуміння із Січовими Стрільцями, які недавно приїхали із старого краю. Патріотичні Честерці минулої неділі прийшли до такого заключення: „Пощо нам сваритись — ми же діти одної Неньки України, яка від нас жадає братньої любови і згоди! Замирімся! Скличмо збори на 29 липня перед обідом до домівки Рідної Школи, на збори обі сторони Січовиків най виговоряться і хай запанує святий спокій!"

В такому дусі збори Січовиків, заповіджені **на 29. липня перед полуднем**, певно дадуть бажану згоду між січовим братством в Честер, а загальні збори в справі народної домівки, заповіджені **на 29. липня по полудні**, дібються свойого статута, після якого всі честерські організації в новій домівці зачнуть нове-гарне життя.

Др. В. Клодницький.

В гостях.

Гість: Івасю, коли у вас звичайно обідають?

Івасик, (3-літний хлопчик): Обід уже давно готовий, але мама чекають, щоби ви пішли.

—o—

Одну жінку, яка вбила собі в голову, що добре грає на фортепяні, покинув чоловік — бо вже вухами переливалося йому її „артистичне" грання. Коли він довго не вертався, жінка дала до часописів таке оголошення:

„Степане! вертайся, фортепян уже проданий!"

—o—

ЖАРТИ.

Молодий чоловік (оглядає фотографії свого приятеля): Я бачу, що ти на твоїх фотографіях з тих часів, як ти ще був неженатий, то мав богато менші очи.

Приятель: Так, так, у подружі очи мені отворилися.

—o—

Похожий (якому на голову впав із поверха вазонок): То безсоромність!

Голос (із поверха): Ні, то тулипан!

—o—

Мисливець. Чи то добра околиця для полювання? — питається мисливець наганяча.

— Добра, відповідає нагаяч — але, як би так пан подибали сернюка з чотирма великими ясними цятками з боку, то прошу його не стріляти. Той серяюк то вже так як би належав до нашого пана дідича. То його одинока радість. До нього стріляє дідич уже від 1924-го року.

—o—

— Ви хочете виїхати до Америки? А чи ви знаєте, що коли в нас день, то там тодї ніч?

— Та так. Спочатку буде мені тяжко привикнути до того, щоби за дня спати.

—o—

Селянин (до аптикаря): То прошу пана мені виразно заначити, котре лікарство для моєї жінки, а котре для корови. Бо я не хотів би, щоби моїй корові щось сталося.

—o—

— Я знав одного маляря, що вмів намалювати павутиння так природно, що наймичка кілька годин мучилася, щоби змести його.

— Не вірю тобі, то видумки.

— Як то видумки?! Таж є такі малярі, що вміють так природно малювати.

— Так, але нема таких дбайливих служниць!

—o—

Мати (до синка): А тобі що в палець?! То чому ти так закровавив його?

Синок: Я вдарився молотком...

Мати: А чомуж ти не плакав?

Синок: Бо я гадав, що мами нема вдома.

—o—

Гість: Вейтер! Чи я дістану мій рахунок?

Вейтер: Ми спішимося як можемо, вже нас трох числить.

—o—

Сама кістка.

Здибалися на вулиці два хлопчики. Один їсть щось смачного, а другий слинку ковтає. От другий і питається першого:

— Івасику, що ти їси?

— Печінку...

— А дай но мені покоштувати.

— Та тут сама кістка, — відповідає хитрий хлопець.

—o—

ЗІ СПОРТУ Й ГИГІЄНИ.

Друга зустріч Залізняка і Владка Збишка.

В суботу, 14. липня, пораз другий відбулася боротьба Залізняка з Владком Збишком.

Сим разом Збишко знов не міг доказати, що він ліпший борець як Залізняк, хоч видко було по нім, що на сю боротьбу він був дуже добре витренований. Але й се йому теж богато не помогло. Хоча Збишко є оден з тих старших борців, котрий бореться від літ, а Залізняк тількищо починає свою карієру в тім спорті, та Залізняк показав Збишкові, що йому треба не годину і не дві, а може й за цілий вечір хто знає, чи він його мігби положити на лопатки.

Боротьба тревала годину і пів і була інтересна тому, що кождої хвилі виглядало, що щось вийде вже нового. Часом так було, що Збишко вже туй-туй побідить Залізняка, але сей своїм хитрим способом усе вирвається від нього.

Коли подивитися на Залізняка, то глядач не може собі представити, де тут в тому чоловікови є та сила. У нього мускул не показується, так як у других борців. Він більше виглядає на канцелярійного урядовця, як на борця, а прецінь по нинішний день ще невідомо у тім спорті чоловіка, котрий над ним відносив побіду.

Сеї суботи, то є 21. липня, в Пайонір Клюбі на Іст 24 улиці в Ню Йорку він буде боротися з італійським чемпіоном Рінато Гардіні. Гардіні також один з тих, що з ним всі борці мають клопоти, бо він також фаховець у змаганню.

ЩО ТРЕБА ЇСТИ, ЩОБИ МАТИ СИЛУ І ЗДОРОВЛЯ.

Відживлювання організму це найважніша діяльність, тому повинні ми про неї найбільше дбати, коли хочемо бути здорові і мати енергію та здібність до праці. В культурних народів на цю тему все писали і пишуть дуже богато фахові у фахових і нефахових часописах. Один віденський лікар видав книжку „Доцільне відживлювання", в якій займається справою, що і як повинен чоловік їсти, щоби організм відживлявся якслід і щоби працював бездоганно. Досліди його виказали, що **найбільшу відживляючу силу має: лій, смалець і олій.** Так цінене всіми **масло** є, щоправда, дуже поживне, але **менше поживне від згаданих повище артикулів. Таку саму відживляючу вартість має маргарина** (ростинний товщ).

Потім слідують **горіхи**, що мають доволі високу відживляючу вартість. Нічого дивного, що діти так дуже люблять горіхи. Видно інстинктово чують, що потрібне є організмові. **Товста ковбаса** також приносить великі користи організмові, не меншу вартість має саляма. Потім іде **товстий сир;** на рівні зі сиром стоїть **цукор.** Опісля йде сухий сир; на рівні зі сиром стоїть мука, прасований риж (пофд райс), дактилі, волове мясо. Меншу відживляючу вартість мають сардинки в оливі, ковбаски. Не дивниця, що люде чують відразу до **кінського мяса:** воно має дуже низьку відживляючу вартість. Ще меншу вартість мають **риби.** Таку саму вартість як **молоко матери, має коровяче молоко, зелена фасоля, свіжі фіги, виноград і достиглі банани. Збиране молоко має малу варвість, рівну вартости капусти, шпарагів.** Більшу вартість мають **солодощі:** повила, товсті легуміни. Найменшу віджвну вартість мають **зупи,** тому не мудро є напихати дітей цілими літрами зупи, не зіставляючи місця на поживнійшу. Але зупи не є зовсім без вартости, бо мае складники конечні для

